

Sygn. akt I NSW 1133/20

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z protestu wyborczego P. B.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 lipca 2020 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 15 lipca 2020 r. P. B. (dalej: Skarżąca) będąca wyborcą, której nazwisko w dniu wyborów prezydenckich było umieszczone w spisie wyborców w obwodzie głosowania nr [...] w I., działając na podstawie art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 poz. 684 ze zm.; dalej: k.wyb.) oraz w związku z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz. U. z 2020 poz. 979; dalej: u.wyb.2020) wniosła protest przeciwko wyborowi A.D. na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Podstawą wniesionego przez P. B. protestu wyborczego było „zauważenie” przestępstwa, które w jej ocenie polegało na wywieraniu w lokalu wyborczym wpływu na osobę niepełnosprawną umysłowo (wskazanie na kogo miałaby oddać głos – art. 250 k.k.). Skarżąca podniosła, że wskazany przez nią czyn miał wpływ na wynik głosowania i wynik wyborów. Stanowił nadto naruszenie zasady bezpośredniości i tajności wyborów. W ocenie P.B., osoba niepełnosprawną umysłowo będąca pod wpływem osób trzecich, zagłosowała na pierwszego kandydata, co jest niezgodne z Konstytucją RP, która stanowi, że „Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w borach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym”.

Biorąc pod uwagę powyższe Skarżąca wskazała, że okoliczność ta stanowi podstawę do podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały stwierdzającej nieważność przeprowadzonych 12 lipca 2020 r. wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej.

W załączeniu do wniesionego protestu P. B. przedstawiła „oświadczenie w sprawie zauważenia przestępstwa”.

W stanowiskach wniesionych w odpowiedzi na protest Państwowa Komisja Wyborcza i Prokurator Generalny wniesli o pozostawienie go bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu.

Instytucja protestu przeciwko ważności wyborów prezydenckich ma swoje konstytucyjne podstawy. W myśl art. 129 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie. Zasady te zostały obecnie zawarte w przepisach ogólnych art. 82 i art. 83 zamieszczonych w rozdziale 10 działu I ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 684; dalej: k.wyb.) oraz w odniesieniu do wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej w przepisach szczególnych art. 321-323 zamieszczonych w rozdziale 5 działu V tego aktu prawnego, do których odsyła (w kwestii wskazania sądu właściwego do rozpoznania protestu oraz zasad jego wnoszenia i trybu rozpoznania) art. 83 k.wyb.

W świetle art. 82 § 2-5 k.wyb. prawo wniesienia protestu przysługuje wyborcom, których nazwiska są umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania oraz przewodniczącemu właściwej komisji wyborczej i pełnomocnikowi wyborczemu. Sam protest wyborczy został zaś zdefiniowany w art. 82 § 1 k.wyb., jako protest przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby. Takie określenie protestu wyborczego koresponduje z brzmieniem powołanego wcześniej art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, a jego konsekwencją jest zawarty w punktach 1 i 2 art. 82 § 1 k.wyb. katalog zarzutów, na których można oprzeć protest. Są nim: dopuszczenie się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalanie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Reasumując, przedmiotem protestu wyborczego jest ważność wyborów lub wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania, ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników samych wyborów.

Określając wymagania formalne protestu, art. 321 § 3 k.wyb. stanowi, że wnoszący protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Dowodami w sprawie z protestu wyborczego są takie środki, które świadczą o istnieniu lub nieistnieniu pewnych faktów i które zarazem uzasadniają przekonanie, że zarzucane w proteście działanie lub zaniechanie jest przestępstwem przeciwko wyborom w myśl przepisów Kodeksu karnego albo postępowaniem sprzecznym z przepisami wyborczymi dotyczącymi głosowania, ustalania wyników głosowania i wyników wyborów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2001 r., III SW 85/01, niepublikowany). Zgodnie z art. 322 § 1 k.wyb., Sąd Najwyższy zaś pozostawia bez dalszego biegu protest niespełniający warunków określonych w art. 321.

Oceniając protest wyborczy wniesiony przez P. B. Sąd Najwyższy stwierdza, że nie zawiera on sformułowania zarzutów, które mieściłyby się w zakreślonej przez art. 82 § 1 k.wyb. podstawie prawnej jego wniesienia. W świetle art. 82 § 1

pkt 1 k.wyb., powodem wniesienia protestu wyborczego nie jest zarzut dopuszczenia się jakiegokolwiek przestępstwa, ale tylko takiego, które zostało określone w Rozdziale XXXI Kodeksu karnego, a którego popełnienie miało wpływ na przebieg głosowania, ustalanie wyników głosowania lub wyników wyborów. Dla skutecznego wniesienia protestu wyborczego nie wystarcza zaś samo postawienie zarzutu popełnienia czynu karalnego odpowiadającego ustawowej definicji jednego z przestępstw przeciwko wyborom, stypizowanych w przepisach Rozdziału XXXI Kodeksu karnego, ale konieczne jest podanie okoliczności wypełniających ustawowe znamiona tego czynu i wskazanie przez protestującego dowodów na poparcie swoich twierdzeń.

Niniejszy protest nie spełnia tego ostatniego wymogu. Skarżąca ogranicza się bowiem do ogólnego sformułowania zarzutu popełnienia przestępstwa wywierania wpływu na osobę niepełnosprawną umysłowo. Z twierdzeń Skarżącej zdaje się wynikać, że chodzi jej o art. 250 k.k. Sąd Najwyższy wyjaśnia w tym miejscu, że przestępstwa przeciwko wyborom i referendum stypizowanego w art. 250 k.k. dopuszcza się ten, kto przemocą, groźbą bezprawną lub przez nadużycie stosunku zależności, wywiera wpływ na sposób głosowania osoby uprawnionej lub zmusza ją do głosowania lub powstrzymuje od głosowania. Przepis ten penalizuje zachowanie polegające na bezprawnym wpływaniu na sposób głosowania. Jest to występki, którego istota polega na wywieraniu wpływu na akt głosowania, zmuszaniu do głosowania lub powstrzymaniu od głosowania. Sprawca, dopuszczając się takiego czynu, stosuje przemoc, groźbę bezprawną lub nadużywa stosunku zależności. Realizacja bezprawnych zachowań sprawcy ma się odbywać przez zastosowanie przemocy (art. 191 k.k.), groźby bezprawnej (art. 115 § 12 k.k.) lub nadużycia stosunku zależności. Przedmiotem ochrony art. 250 k.k. jest natomiast prawo każdego obywatela do wolnego od wpływu innych osób korzystania z przysługujących mu praw wyborczych.

Odnosząc powyższe uwagi do sprawy będącej przedmiotem rozpoznania Sąd Najwyższy wyjaśnia, że opinia Skarżącej i przedstawione przez nią oświadczenie są niepoparte żadnymi dowodami wskazującymi na fakt popełnienia przestępstwa stypizowanego w art. 250 k.k. Należy je więc zakwalifikować jako opinię prywatną, a zarzuty sprowadzające się do założenia o wywieraniu wpływu na

wyborcę bez udowodnienia groźby, przymusu, przemocy lub nadużycia stosunku zależności nie mieści się w przedmiocie protestu określonym w art. 82 § 1 k.wyb.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 322 § 1 w związku z art. 321 § 3 oraz art. 82 § 1 k.wyb. postanowił o pozostawieniu protestu wyborczego bez dalszego biegu.